



Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

СОЦИОЛОГИЈА

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2024./2025.

SOC.54.SR.R.K1.24



63937

Начин означавања одговора на листу за одговоре:



Начин исправљања грешака на листу за одговоре:



C *UK*

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

(Матура) државна матура

UK

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

ОВДЕ ПРИПИСНУТИ И ОТРГНУТИ!



Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

СОЦИОЛОГИЈА

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

S
O
C

Лист за одговоре

D-S054

1.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
2.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
3.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
4.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
5.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
6.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
7.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
8.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
9.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
10.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
11.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
12.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
13.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
14.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
15.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>
16.	A	<input type="checkbox"/>	B	<input type="checkbox"/>	C	<input type="checkbox"/>	D	<input type="checkbox"/>

Шифра оцењивача: _____

SOC.54.SR.R.L1.02



63938

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

S O C

17.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
18.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
19.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
20.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
21.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
22.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
23.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
24.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
25.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
26.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
27.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
28.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
29.1.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
29.2.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
30.1.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
30.2.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
31.1.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
31.2.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
32.1.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
32.2.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/> NO <input type="checkbox"/>
33.1.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	NO	<input type="checkbox"/>
33.2.	Попуњава оцењивач	0	<input type="checkbox"/>	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/> NO <input type="checkbox"/>

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 22 странице, од тога 3 празне.

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Која је истраживачка задаћа социологије?

- A. анализа норма и вредности заједнице
- B. анализа психолошких карактеристика понашања појединаца
- C. анализа климатских утицаја на производњу хране заједнице
- D. анализа географских карактеристика простора становања појединаца

(1 бод)

2. Како се назива етапа истраживања у којој социолог одлучује да ће у истраживање вршњачких интеракција у разредима укључити све ученике првих разреда струковних школа у Хрватској?

- A. одређивање узорка истраживања
- B. изношење закључка истраживања
- C. дефинисање проблема истраживања
- D. постављање хипотезе истраживања

(1 бод)

3. Које од наведених друштвених обележја је карактеристика традиционалног типа друштва?

- A. високи степен образованости жена
- B. високи степен смртности дојенчади
- C. високи степен родне равноправности
- D. високи степен толеранције различитости

(1 бод)

4. Које од наведених друштвених обележја је карактеристика ловачко-сакупљачког друштва?

- A. појава сталешког друштва
- B. настанак градова и држава
- C. мануфактурна производња оруђа
- D. неједнакост утемељена на полу и доби

(1 бод)

5. Како се према Е. Диркему назива основни предмет истраживања социологије?

- A. друштвена улога
- B. друштвена чињеница
- C. друштвена интернализација
- D. друштвена рационализација

(1 бод)

6. Који од наведених социолога је анализирао сврховитост и ефикасност као најважније карактеристике међусобне интеракције људи?

- A. Огист Конт
- B. Емил Диркем
- C. Макс Вебер
- D. Роберт Кинг Мертон

(1 бод)

7. Како се назива компонента културе која се односи на извођење одређених друштвених радњи на предвидљив и стандардизован начин?

- A. језик
- B. ритуал
- C. симбол
- D. вредност

(1 бод)

Социологија

8. Који је стратификацијски систем, иако законски забрањен, остао и данас друштвено присутан због својег утемељења у религији?

- A. кастински
- B. класни
- C. робовласнички
- D. сталешки

(1 бод)

9. Који је Марков идентитет примарни?

- A. информатичар
- B. мушкарац
- C. навијач
- D. рокер

(1 бод)

10. Ивана и Матко су у дугогодишњој романтичној вези, али нису формално склопили брак иако живе у заједничком стану. Како се назива суживот Иване и Матка?

- A. ендогамија
- B. кохабитација
- C. комуна
- D. полигамија

(1 бод)

11. Која од наведених функција породице је кључна у помагању члановима да се суоче с појачаним страхом и психичким стресом?

- A. економска функција
- B. репродуктивна функција
- C. функција емоционалне подршке
- D. функција придавања друштвеног положаја

(1 бод)

12. Који облик друштвених односа обележавају ограничене социјалне интеракције, нејасне социјалне границе и неконвенционалне норме?

- A.** примарну групу
- B.** социјални агрегат
- C.** статистичку категорију
- D.** колективно понашање

(1 бод)

13. Који од наведених примера људских колектива припада секундарним друштвеним групама према Ч. Х. Кулију?

- A.** двоје или више људи који имају исти степен образовања и исто занимање
- B.** двоје или више људи који су блиско повезани сродством и заједничким пореклом
- C.** двоје или више људи који се истовремено користе јавним простором парка за рекреацију
- D.** двоје или више људи који се на радном месту друже и заједнички решавају професионалне задаће

(1 бод)

14. Како се назива врста социјализације која се проводи у тоталним институцијама?

- A.** ресоцијализација
- B.** обрнута социјализација
- C.** развојна социјализација
- D.** антиципативна социјализација

(1 бод)

15. Пажљиво прочитајте текст.

Андреја је суткиња која 20 година суди на општинском суду. Ради на пуно различитих предмета и прилично је оптерећена послом, због чега проводи премало времена са својом породицом. Плата коју прима за свој рад је ниска за степен образовања који је стекла, као и за одговорност коју има као суткиња, стога се с другим судијама одлучила на штрајк. Судије желе већу плату, примерену њиховом заслуженом, високом професионалном и друштвеном положају.

Како се назива компонента друштвене структуре коју Андреја и друге судије штрајком желе да побољшају?

- A. доб
- B. образовање
- C. статус
- D. улога

(1 бод)

16. Који од наведених фактора породичних односа у савременој породици омогућава женама једнако право одлучивања као и мушкарцима?

- A. број деце
- B. односи моћи
- C. наслеђивање
- D. место становања

(1 бод)

II Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, с неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

17. Како се назива истраживачка метода уз помоћ које се о некој појави закључује на темељу поређења резултата одабраних група од којих је једна контролна?

(1 бод)

18. Који савремени вредносни систем, типичан за западне демократије, као основне друштвене вредности истиче слободу избора и самоостварење појединца?

(1 бод)

19. Како се називају групе младих који без сукоба с остатком друштва негују свој специфичан стил облачења, музике и начина провођења времена попут скејтера или гејмера?

(1 бод)

20. На који се социолошки појам повезан с девијантношћу односи пример одузимања возачке дозволе и изрицања високе новчане казне прекршиоцима?

(1 бод)

21. Пажљиво прочитајте текст.

Успркос устаљеном мишљењу да је сиромаштво лоше за друштво, оно је заправо корисно јер повезује различите друштвене слојеве у сврховиту целину. Најугроженији припадници нижег друштвеног слоја требају економску помоћ и друге облике помоћи, а њу добивају од професионалаца из средњег слоја који су школовани за ту задаћу. Припадници виших слојева, попут политичара, имају задаћу да доносе правила и законе којима се регулишу права и обавезе у подручју социјалне бриге и социјалних политика са сврхом помоћи сиромашнима. На тај се начин осигурава друштвена стабилност.

Која социолошка перспектива тумачи друштвену стратификацију како је описано у тексту?

(1 бод)

22. Како се назива секундарни идентитет појединца који произлази из бављења спортом као начином спровођења слободног времена и специфичних потрошачких навика повезаних уз бирање органски произведене хране?

(1 бод)

23. У субсахарским племенима у Африци жене, које су удате за истог мушкарца, са својом децом живе у одвојеним колибама.

Како се назива подврста полигамије описана у тексту?

(1 бод)

24. Којој врсти колективног понашања припада пример гледаоца позоришне представе?

(1 бод)

- 25.** Којој врсти еколошког покрета припада низ удружења који спровођењем програма едукације на локалном и националном нивоу настоје да подстакну промене свести и понашања људи те дораду закона како би увођење Европског зеленог плана било што успешније?

(1 бод)

- 26.** Како се назива тумачење према којем је усвајање норми и образаца понашања током социјализације последица утицаја друштвене околине на појединца, независно од биолошких фактора?

(1 бод)

- 27.** Коју врсту друштвеног положаја појединца одређују његова образовна и професионална остварења?

(1 бод)

- 28.** Како се назива приступ друштвеним променама према којем друштво линеарно напредује од давног племенског према савременом информацијском степену развоја?

(1 бод)

III Група задатака

Следећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следе два задатка **кратког одговора** у којима морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Сваки тачан одговор доноси један бод.

29. Пажљиво прочитајте текст.

Инга је била успешна запосленица једне медијске фирме. Напредовала је до позиције водитељке одељења и била је срећна, али онда је учила промену у понашању својих колега. Чим би ушла у просторију, разговор би утихнуо. Схватила је да постоји невидљиви зид који је делио њихово понашање кад је била присутна у просторији од онога кад би изашла. Пред њом су се сви понашали службено, а она је хтела и даље да буде укључена у њихове шале, дружења и разговоре о послу и проблемима. Осећала је да та одсеченост утиче на њену способност да успешно води одељење и питала се да ли је добро одлучила када је прихватила водитељску позицију на којој је морала од свих захтевати да пуно раде. Иако је била њихова надређена, желела је да ју колеге и даље сматрају пријатељицом и искрено покажу своје право лице пред њом.

- 29.1.** Који је социолог анализирао друштвене односе усмеравајући се на интеракције између појединаца, као што је описано у тексту?

(1 бод)

- 29.2.** Како се назива ситуација описана у тексту у којој Инга истовремено током радног времена игра више друштвених улога?

(1 бод)

30. Пажљиво прочитајте текст.

Марко и Зоран су одрасли заједно. У кварту су се стално дружили све док Зоран, након што је завршио факултет и запослио се на добро плаћеном радном месту у банци, није почео мењати навике. Његова прича била је „филмска”: учланио се у политичку странку и венчао се с младом предузетницом чији је отац власник успешне фирме у дрвној индустрији. Напредовао је у послу, упознавао је пуно важних људи и имао идиличан породични живот с двоје мале деце. Марко није завршио факултет, ради у локалном ресторану брзе хране, неожењен је и живи с родитељима. Марко је и даље припадао кварталском радништву, а Зоран је постао део елите.

30.1. Којем типу друштвене покретљивости припада Зоранов пример?

(1 бод)

30.2. Како се према К. Марксу назива друштвена група из које потичу Марко и Зоран?

(1 бод)

31. Пажљиво прочитајте текст.

Пре појаве мобилних телефона млади су у интеракцији с родитељима, браћом, сестрама и пријатељима добијали пуну пажњу. Данас се млади морају носити с родитељима или родбином који су физички близу, на додир, али ментално негде другде. Вана, која живи сама с родитељима, каже како њена мајка не подиже поглед са паметног телефона да поздрави ћерку када аутомобилом дође по њу у школу. Вана зна да се мајка труди да на време дочека ћерку, али у исто време одрађује све своје послове преко мобитела. (...) Ведран каже да му се више свиђало кад је његов отац имао столни рачунар. То је значило да је радио с тачно одређеног места. Сада он, отац, брат и мајка заједно седе на троседу те гледају филм, али отац истовремено гледа у свој паметни телефон. Обавља наруџбу за посао. Будући да су физички близу, а његов се отац окренуо паметном телефону, Ведран се осећа искљученим.

Прилагођено према: *Сами заједно*, 2012.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

31.1. Којој врсти породице по саставу припада Ванина породица?

(1 бод)

31.2. Којем типу друштва припада пример промена у породичној динамици описан у тексту?

(1 бод)

Следећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следи један задатак **кратког одговора** у којем морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом и један **задатак продуженог одговора** у којему морате одговорити с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно што је битно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор у задацима кратког одговора доноси један бод, а у задацима продуженог одговора доноси један или два бода.

32. Пажљиво прочитајте табелу о факторима родитељства који утичу на конзумацију алкохола међу младима.

Фактори родитељства повезани с каснијим почетком и смањењем конзумације алкохола код адолесцената поређани по важности:	
1.	Родитељски узор односи се на околност да се адолесценти уче понашати онако како се понашају родитељи.
2.	Родитељски надзор односи се на родитељско управљање дететовим активностима, местима изласка и пријатељствима.
3.	Квалитета односа родитељ – дете односи се на ниво топлине, повезаности и љубави између родитеља и њиховог малолетног детета.
4.	Општа комуникација односи се на околност да адолесценти могу слободно да разговарају са својим родитељима о ономе шта раде или осећају.
5.	Приступ алкохолу односи се на околност да родитељи омогућавају свом адолесцентном детету конзумирање алкохола.

Прилагођено према: *Parenting factors associated with reduced adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies*. Australian and New Zealand Journal of Psychiatry, 2010.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 32.1.** Наведите из табеле фактор родитељства којим родитељи контролишу и исправљају навике своје деце као и утицај њихових вршњака на њих.

(1 бод)

- 32.2.** Наведите теорију девијантности која тумачи алкохолизам младих факторима наведеним у табели и опишите улогу родитељског узора у конзумирању алкохола код њихове деце.

(2 бода)

33. Пажљиво прочитајте текст.

Начин на који себе доживљавамо резултат је тога какви смо, какви бисмо желели да будемо и какви мислимо да бисмо требали бити унутар друштва у којем живимо. (...) Сви смо мотивисани да смањимо јаз између тих доживљаја себе. То може бити позитивно јер поређење с бољом сликом о себи може да подстакне лични напредак, па чак и опоравак од лошег здравља. Супротно, неуспех у премошћивању тога јаза може да резултира незадовољством и разочарањем. Друштвене мреже значајно доприносе нереалним узорима и потребама с обзиром на претерано самопредстављање корисника и брутално друштвено поређење према свеprisутним критеријима лепоте и славе. (...) Док људска бића данас имају више могућности поређења с другима него икад пре, од непроцењиве је важности свест да живот какав се приказује на друштвеним мрежама није исто што и живот у стварном свету.

Прилагођено према: *Social media, social comparison and mental health*. Nursing times, 2020.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 33.1.** Како се назива процес учења којим појединци усвајају захтеве околине и прилагођавају се њима на начин описан у тексту?

(1 бод)

- 33.2.** Наведите врсту друштвених група коју чине корисници друштвених мрежа описаних у тексту те објасните како друштвене мреже доприносе стварању слике о себи.

(2 бода)

Празна страница

Празна страница

Празна страница